

El llenguatge

El set 5/xi/1928

Entre els antics, diuen, el nombre set tenia un cert caràcter màgic, una mena de prestigi singular, algunes manifestacions del qual han arribat fins a nosaltres, com els set savis de Grècia o les set meravelles del món. Aquest prestigi es manté en la rondallística universal —el drac dels set caps...— i fins i tot en la narrativa moderna —la porta dels set panys...—. Anàlogament, no sembla desencertat admetre la contribució d'aquest caràcter especial del set al costum de destinar, de cada set dies, un al descans (com al Gènesi), establint així la setmana, que hom fonamenta també en la durada de les fases de la Lluna.

De la llengua llatina hem heretat no únicament el numeral set —així com els altres numerals— sinó també alguns dels derivats que ja hi havia originat, com setembre i setmana i, ahora, n'hem manllevat directament —del llatí escrit— algunes formes cultes, com septennal o septuagenari. Així, els nostres mots emparentats etimològicament amb set formen dos grups: les formes populars, sorgides evolutivament del llatí parlat, així com els seus derivats catalans, que es caracteritzen per la caiguda de la p postsil·làbica, com el mateix mot set, i les formes llatinitzants, que mantenen aquestap.

Com hem dit, setembre isetmana pertanyen al primer grup. La grafia del nom de l'antic setè mes de l'any —actualment el novè— havia originat moltes vacil·lacions i encara ara darrerament, arran de la nostra diada nacional, hem vist escrit més d'un cop «onze de setembre», amb aquesta forma amb p que hauria ja de semblar ben arraconada. Però la forma setembre ha estat fixada definitivament i la concurrència que hi manté «setembre» no és deguda sinó a la falta d'informació. Ben altrament, en el cas de setmana, no únicament la p ha desaparegut definitivament, sinó que algun cop hom hi fa desaparèixer fins la i tot i deixa el mot reduït, gràficament, a «semana». Hi influeixen dos factors: la pronunciació, que assimila la t a la m en contacte —hom diu correntment «semmana»— i la forma del castellà.

Pel que fa a l'ordinal, el català, disposant d'un sufix adequat, ha optat per un derivat propi del cardinal, Setè, en lloc de recórrer, com el castellà, a la forma llatinitzant. «Sèptim» no és, doncs, un castellanisme, sinó un llatinisme, però llatinisme innecessari, usat per alguns, això sí, imitant el castellà que no disposa de derivat propi. Admetem, en canvi, sèptima, de la terminologia musical, en la qual trobem també altres formes com septet o septími.